

Mag art

Zbirka Kondor velja za eno najbolj prepoznavnih slovenskih knjižnih zbirk, saj obstaja že skoraj pol stoletja in predstavlja svetovne in slovenske klasike, pa tudi eseje, antologije ali kratke zgodbe. Prejšnji teden je izšla tristota knjiga v njej in pravijo, da če uso zbirko zložiš na knjižno polico, mora biti dolga kar dobrih šest metrov.

Urednik Aleš Berger se je odločil, da bo tristota izdaja delo slovenskega pesnika Milana Jesiha, čigar pesmi je za to priložnost izbral Peter Kolšek, pesnik pa si je unisilil naslov - enobeseden in preprosto jasen - Verzji.

Besednjak besed. Kolšek, ki je poznavalec in oboževalec Jesihovega pisanja, je spremno besedo h knjigi, za katero je izbral pesmi iz osmih pesnikovih zbirk, naslovlil Podobar in podobna. Kar ni naključje, Jesihovo pisanje je namreč tako natančno v ubesedovanju in uporabi jezika, da je večdimenzionalno in ga lahko gledamo kot gibljivo sliko. Kolšek je njegovo poezijo poimenoval za najlepšo pesniško pokrajino slovenskega literarnega sveta 20. stoletja. Sam Jesih pravi, da so zanj pesmi najbolj podobne plesu in da se mu zdi, kakor da govorijo: »Poglej me, kako se zviram, kako sem spretna, kako znam osvajati.« Jesihove pesmi, njegove drame ali odlični prevodi Shakespeara, Čehova, Bulgakova in drugih so velike umetnine. Mnoge njegove pesmi, virtuozne v besednih igrah, so danes že skorajda ponarodele, kot recimo tale: »Hudo je ležat / ves bolan, blede in / bohinj, sladko pa je / do poldneva v postelji zavajljen / brat / in sestra.«

Nedeljsko čiš. Svojo prvo pesniško zbirko z naslovom Uran

Milan Jesih, iz zbirke Soneti, 1989

Če bi še kdaj nanesto, Oče ti moj, lepo te prosim, me naredi sneg. Po tundri me usuj za nizko zimo in s tisoči oči mi daj bit slep.

da nikdar ne uslutim juga v dalji; brez vonja, okusa, volje in spomina me izdelaj, Bog, in naj bo te lišina in v njej negibni, zbodasti kristali.

Preveč človeka celost polovice. in polovičnost celega me bega, zato mi ustrez, saj si Bog Pravice -

več nikdar mi ne prizadeni tega, da bi, v obliki menjav objlujb in groženj, sam iskal svoj strah in up.

v urinu, gospodar! je mojster soneta izdal leta 1972. Kritiki so jo označili za ludistično, sam pa je dojal, da je v njej parodiral retoriko in retorične figure in en izmed verzov je takrat še posebno burl duhove - »kaj trava kaj tito kaj lava kaj žito.« Jesih priznava, da se nikoli ni terapevtsko izživljal s poezijo, predvsem se rad igra z besedo. Sledile so zbirke Legende, Kobalt, Volfram, Usta, Soneti in Jamb i in prav vse pesmi in zbirke se mu danes zdijo enako pomembne: »Niti dela sebe nočem izgubiti, vsak prejšnji jaz je tudi jaz.« Soneti so že kmalu po izidu postali velika uspešnica, doživeli so dva ponatisa in menda ima to knjigo vsak petstoti Slovenec. Znana tudi njegova dramska dela od Grenkih sadežev pravice, Trikoja, Afrike, Pučev, Kobile... Gledališče se mu še vedno dozdeva izziv, kajti: »Kdor je kdaj slišal svoje stavke in dialoge in svoje molke, kako so zaživeli v višji čudež, in začutil zadrževanje diha in dvorani in sladki pljusk smeha, ta bo še pisal igre.« Jesihove izbrane pesmi so torej odličen izbor za tristoto knjižico Kondorja, saj so obstajale prej kot zamisel zanjo, ali s pesnikovi besedami: »tako je poljub / prej kot so usta.«

Kondorjev let. Jesihove pesmi so jubilejna izdaja v zbirki Kondor, ki obstaja že petinšestdeset let. Vseh tristoto knjig so ob tej priložnosti postavili na ogled v knjigarni Konzorcij. Zbirko je leta 1956 vzpostavil Uroš Kraigher, ki jo je urejal dvaindvajset let, in knjige klasikov, ki so bile tudi obvezno čtivo v šolah, so takrat dosegale zavidično na-

Založba Mladinska knjiga je v zbirki Kondor slavnostno izdala 300. knjigo: v knjigarni Konzorcij s lahko ogledate na slavo celotno zbirko, ki je zdaleč izhajala že odavnega leta 1956 (Fotografije: Uroš Hračevan)

klado šest tisoč izvodov (danes je številka občutno nižja - okoli 1500). Re-korderka v prodaji je bila Orwellova knjiga 1984, ki so jo leta 1983 zgolj v nekaj mesecih prodali kar v deset tisoč izvodih. Prva knjiga, ki je izšla v zbirki, pa je bil Kaplan Martin Čeder-mac Franceta Bevka. Že triindvajset let zbirko ureja Aleš Berger, ki je za zdajno izdajo in predhodnice tristotega Kondorja Jesihovih Verzov izbral še tri knjige - številko 297 nosi delo Huairapanuške, ekvadorskega pisatelja Jorgeja Icaza, ki jo je prevedla Barbara Pregelj, 298. so Pisma slovenskih književnikov o književnosti, ki jih je izbral, uredil in zanje spremno besedo napisal Marjan Dolgan. Predzadnje pred okroglo številko pa nosijo izbrane basni Jeana de la Fontaina pod naslovom Enim v prid in drugim v kvar v prevodu Marije Javoršek.

Epistole književnikov. Objave osebnih in polosebnih pism slovenskih umernikov niso ravno pogoste, četudi je bila že od nekaj njihova korespondenca vsekakor obilna. Marjan Dolgan je pripravil zanimiv izbor epistol najpomembnejših literarnih ustvarjalcev, ki se začenjajo z razsvetljenstvom oziroma pismom žige Zoisa Valentinu

Jeziki *pla*